LAPIN KÄRÄJÄOIKEUS
Oikeustalo, Valtakatu 17
96200 Rovaniemi

LAUSUNTO

12.12.2016

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: Lapin käräjäoikeuden lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle tutkintavankeuden vaihtoehtoja ja järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 252/2016 vp)

Viite Eduskunnan lakivaliokunnan pyyntö 9.12.2016

Lapin käräjäoikeuden lausunto

Tehostettu matkustuskielto ja tutkinta-aresti

Käräjäoikeus on 29.3.2026 antanut liitteenä olevan lausunnon tutkintavankeuden vaihtoehtoja ja järjestämistä selvittäneen työryhmän mietinnöstä, johon hallituksen esitys on perustettu. Käräjäoikeudella ei ole lisättävää lausuntoon tehostettua matkustuskieltoa ja tutkinta-arestia koskevin osin.

Tutkintavankien säilyttäminen poliisivankiloissa

Hallituksen esittää, että aikaa, jonka tutkintavanki voi olla poliisin ylläpitämässä säilytystilassa lyhennetään.

Suomi on saanut vakavia varoituksia ihmisoikeuksia valvovilta valvontaelimiltä tutkintavankien säilyttämisestä poliisilaitosten poliisivankiloissa. Varoitusten perusteena on ollut muun muassa se, että säilytysolosuhteet poliisivankiloissa ovat suurelta osin heikkoja puutteellisten liikunta- ja läheisten tapaamismahdollisuuksien vuoksi. Näiden seikkojen vuoksi esitys on perusteltu.

Olosuhteet Pohjois-Suomessa ovat kuitenkin erilaiset kuin Etelä-Suomessa. Esimerkiksi matka Utsjoelta lähimpään poliisivankilaan Rovaniemelle on noin 460 kilometriä ja lähimpään tutkintavankilaan Ouluun 700 kilometsiä. Mikäli tutkintavanki on useiden satojen kilometrien päässä kotipaikastaan ja läheisistään, se voi rikkoa perustuslain säännöksiä sekä pakkokeinolain mukaista vähimmän haitan periaatetta. Kun poliisi joutuisi kuljettamaan tutkintavankia edellä mainitut matkat, se olisi myös omiaan haittaamaan muuta poliisityötä erityisesti Ylä-Lapissa.

Käräjäoikeus on 29.3.2016 antamassaan lausunnossa todennut, että pitkistä matkoista aiheutuvia voidaan vähentää esimerkiksi siten, että avolaitosten yhteyteen muodostetaan tutkintavankeusyksikkö. Tällainen laitos voitaisiin perustaa esimerkiksi Ylitornion avovankilaan.

Käräjäoikeus toteaa, että pitkistä matkoista aiheutuvia haittoja voidaan vähentää myös hallituksen esityksen mukaisesti eli perustamalla Risen ylläpitämiä tutkintavankien säilytysyksikköjä poliisivankiloiden yhteyteen. Mikäli tällainen yksikkö olisi samalla pakkakunnalla kuin käräjäoikeus, tutkintavangin kuljettaminen sekä hänen yhteydenpito puolustajansa ja muu puolustuksen järjestäminen helpottuisi merkittävästi avovankilavaihtoehtoon verrattuna. Säilytysyksikön perustaminen esimerkiksi Rovaniemen poliisivankilan yhteyteen olisi erityisen perusteltua.

Laamanni Jyrki Kiviniemi

Liite: Lapion käräjäoikeuden lausunto 29.3.2016